■ Rozhovor

Zisky z paliv pomáhaly petrochemii přežít, budeme muset sáhnout na investice

Petr Zenkner
petr.zenkner@hn.cz

Mariusz Wnuk udělal za dva roky, co řídí skupinu Orlen Unipetrol, několik zásadních rozhodnutí. Tím nejviditelnějším bylo zrušení výroby základních chemikálií v neratovické firmě Spolana nebo účetní „úklid" v petrochemii po přecenění aktiv v rafinerii v Litvínově. Nejnověji se Orlen Unipetrol, který je vedle Polska a Litvy třetím místem, kde má energetický koncern Orlen vlastní rafinerie, bude muset vyrovnat se sektorovou daní. Ta přitom nezasáhne konečný zisk jako windfall tax zavedená předchozí vládou, ale cílí na hrubou rafinérskou marži. Tedy na rozdíl mezi nakoupenou ropou a prodanými produkty.

„Zisky z paliv pomáhaly petrochemii přežít, což daně omezí. Důsledkem bude nutnost snížit nebo odložit investice, které v Orlen Unipetrolu činí ročně kolem 10 miliard korun," řekl HN generální ředitel společnosti Mariusz Wnuk.

Čeká letos Orlen Unipetrol výsledkově dobrý rok? Předpokládám, že hlavně třetí čtvrtletí bude pro firmu velmi dobré.
Orlen je veřejně obchodovaná společnost a český Orlen Unipetrol už samostatně čtvrtletní výsledky nepublikuje. Rozhodně jsou ale lepší než loni a také lepší, než jsme si pro rok 2026 plánovali na základě růstu HDP, inflace a cenových nákladů na naše produkty a suroviny. Vedeme si určitě lépe. Je to dokonce výrazně lepší oproti původním předpokladům. Pořád to ale nestačí na pokrytí našich ztrát z předchozích dvou let. K tomu máme opravdu daleko (v roce 2025 měl Orlen Unipetrol ztrátu 5,9 miliardy korun – pozn. red.). Chtěl bych zdůraznit, že naše podnikání je cyklické. Období zisků jsou střídána ztrátovými obdobími. Naše zisky se rok od roku výrazně liší a závisí na strukturálních nákladech dané rafinerie. Vždy si musíme vytvářet finanční rezervy do budoucna. Uvalení daně z mimořádných zisků tohle naruší.

Windfall tax na vás stát chystá kvůli vysokým rafinérským maržím. Ty jsou v průměru kolem 30 dolarů za barel (159 litrů), u nedostatkové nafty dokonce přes 90 dolarů. Tohle předpokládám platí i pro rafinerie v Litvínově a Kralupech nad Vltavou.
Je to kolísavé, takže nechci uvádět přesné číslo. Marže se ale musí srovnávat s vysokými cenami ropy. Žádná rafinerie nekupuje ropu za referenční cenu severomořské ropy Brent nebo americké WTI. Platíme prémie nad tyto základní ceny (aktuální tříměsíční futures jsou přes 100 dolarů za barel – pozn. red.). Zatímco ceny ropy vzrostly řekněme téměř dvojnásobně, tyto prémie se zvedly desetkrát. Prostě platíme vyšší ceny ropy, než se uvádí, a také zajištění dodávek je pro nás dražší. Ekonomiku rafinerií zároveň ovlivňuje to, že od nákupu ropy přes její zpracování a prodej ropných produktů to trvá zhruba dva měsíce. Když cena ropy náhle klesne, budeme zpracovávat ropu koupenou za vyšší cenu a naše finanční výsledky budou ve čtvrtém čtvrtletí nižší.

Největší marže mají rafinerie u motorové nafty. Po té je od podzimu větší poptávka. Mimo jiné kvůli tomu, že v západní Evropě se často používá během zimy k vytápění.
Podobně jako u ropy není ani u nafty skutečná marže pro rafinerie tak vysoká, jak ukazují holá čísla z tržních analýz. Trh s naftou je v Evropě deficitní, dováží se zhruba 30 až 40 milionů tun ročně. Ceny nafty vzrostly kvůli Hormuzu, válka na Ukrajině zvýšila poptávku a zároveň zkomplikovala nabídku. (Do Evropy ještě v roce 2022 proudily měsíčně asi dva miliony tun nafty z Ruska. Teď to není možné kvůli sankcím EU, nabídka se snížila také kvůli útokům Ukrajiny na ruské rafinerie – pozn. red.)

Ministerstvo financí očekává, že od Orlen Unipetrolu letos získá na mimořádné dani 5,5 miliardy korun. Tohle jsou přesná čísla?
Pravděpodobně to vypočítali z našich finančních výsledků za osm měsíců a lineárně odhadli výsledky do konce roku. Pokud bude tento vývoj pokračovat, dá se předpokládat, že takovou částku mohou očekávat.

Pro stát jsou sektorové daně snadno získané peníze. Chápu, že tuhle daň nechcete platit, ale zároveň má stát právo takovou mimořádnou daň zavést. Nebo to vidíte jinak? Budete se nějak aktivně bránit?
V životě jsou jisté dvě věci: daně a smrt. Akceptujeme, že daně existují, a zároveň je logicky chceme platit co nejnižší. Vadí mi, že se nikdo neptal na náš názor. Orlen ani žádná jiná firma neurčuje ceny na globálních trzích, které ve výsledku rozhodují o cenách pohonných hmot pro řidiče. Současný návrh daně je v praxi lex Orlen a je zaměřený výhradně na naši společnost. Ve skutečnosti však dopadá především na investiční možnosti a ekonomickou stabilitu českých rafinerií. Abychom zajistili jejich provoz, mohli je modernizovat a zachovat energetickou bezpečnost regionu, musíme být ziskoví v dlouhodobém horizontu. Obávám se, že daň uvalená na naši společnost po několika náročných letech může tuto dlouhodobou rovnováhu významně narušit. Nečekám, že se rozhodnutí státu změní, ale myslím, že můžeme poukázat na věci, které se mohly udělat jinak.

Co vám vadí nejvíc?
Z našeho pohledu představuje největší problém stanovení roku 2025 jako výchozího základu pro výpočet daně. A pak předpoklad, že tato daň bude platit i v příštím roce.

Proč zrovna tohle?
Loni jsme byli ve ztrátě a byl to i jeden z nejhorších roků, pokud jde o objem výroby. Měli jsme jednak v dubnu až květnu plánovanou odstávku v Kralupech i neplánovaný blackout v červenci. Zpracovali jsme proto jen sedm milionů tun ropy. Letos kvůli plánované odstávce v Litvínově zpracujeme zhruba stejné množství ropy. Příští rok už se ale vrátíme na normální úroveň kolem více než osmi milionů tun. Pokud se rafinerské marže vrátí na běžnou úroveň, což se dá předpokládat, budeme platit mimořádnou daň vyplývající z lexu Orlen jen proto, že se vrátíme na standardní úroveň výroby. Pokud už chce stát vycházet z nějakého průměru, měl by být alespoň za tři roky.

Tušili jste, že se k windfall tax schyluje?
Z určitých náznaků se dalo něco vyvozovat. Rozhodně jsme neočekávali řešení v podobě, v jaké byla představeno. Máme velmi vážné obavy z toho, jak ovlivní fungování našich rafinerií v dlouhodobém horizontu.

Budete usilovat o setkání s ministryní financí Alenou Schillerovou nebo premiérem Andrejem Babišem, abyste s nimi mohli podmínky mimořádné daně projednat?
Jsme součástí průmyslových asociací a využíváme je pro komunikaci. Ve středu jsme měli schůzku s ministrem průmyslu a obchodu Karlem Havlíčkem ohledně dodávek ropy kvůli krizi v Saúdské Arábii. Ukázali jsme, že Orlen, který nakupuje ropu pro celou skupinu, má alternativní dodávky. (Saudi Aramco oznámilo, že v říjnu nedodá ropu některým evropským rafineriím, mezi nimi i Orlenu – pozn. red.)

Bavili jste se také o mimořádné dani?
Ne o konkrétních detailech.

Ministryně Schillerová tvrdí, že v Polsku bude mimořádná daň na mateřský Orlen ještě vyšší než u Orlen Unipetrolu. Tady bude hrubá rafinérská marže zatížena 50 procenty, v Polsku to má být 60 procent.
Pokud by český návrh odpovídal polskému, zaplacená daň by byla nižší. V Polsku se navrhuje zdaňovat jen období od března do prosince. Je tam i tolerance, která umožňuje, aby se 20 procent meziročního zisku navíc nedanilo. Teprve část zisku převyšující tuto hranici by byla zatížena šedesátiprocentní daní. Zůstává tedy prostor pro normální byznys a nechává to firmám část zisku na další provoz investice. Opatření navíc zahrnuje celý polský palivový sektor (vláda premiéra Donalda Tuska zákon schválila, ale narazila na odpor prezidenta, který zákon nepodepsal a poslal k Ústavnímu soudu – pozn. red.). V Česku má daň platit dva roky, zasahuje veškerou marži a dopadá jen na Orlen Unipetrol. Uvítal bych, aby daň existovala jen v roce 2026, který je skutečně mimořádný. Rozšíření do roku 2027 bude při návratu marží k normálu znamenat mimořádné zdanění běžných zisků. Zároveň se mají danit také pohonné hmoty (zastropování marží na 2,50 koruny za litr, které platí od 1. října – pozn. red.). Musím dodat, že evropský petrochemický průmysl je v těžké situaci, zavřeli jsme část výroby ve Spolaně a plánujeme zavřít další. Zisky z paliv pomáhaly petrochemii přežít, což daně omezí. Důsledkem bude nutnost snížit nebo odložit investice, které v Orlen Unipetrolu činí ročně kolem 10 miliard korun.

Jakých investic se to hlavně týká?
Zasahuje to do rozhodnutí o dlouhodobých investičních projektech. Díky lepším výsledkům jsme je plánovali spustit ve třetím a čtvrtém čtvrtletí, teď na ně nebudeme mít zdroje financování. Realizujeme nákladné dekarbonizační projekty, jako je přechod z uhlí na zemní plyn. Máme modernizační projekty spojené s transformací některých výrobních technologií, některé dokonce měníme za zcela nové.

Jaká by byla vaše rada pro zlevnění paliv?
Regulace cen na čerpacích stanicích nebo zastropování marží je krátkodobé a trh to nepřebije. Zákazníci pocítí spíše snížení spotřební daně nebo pokles cen ropy na světových trzích. Vím, že situace je složitá, ale v podnikání je vždy lepší uvažovat v dlouhodobém horizontu než se zaměřit na krátkodobá řešení.

Mariusz Wnuk (53) *je generálním ředitelem Orlen Unipetrolu od června 2024.* **Foto: HN – Lukáš Bíba**